

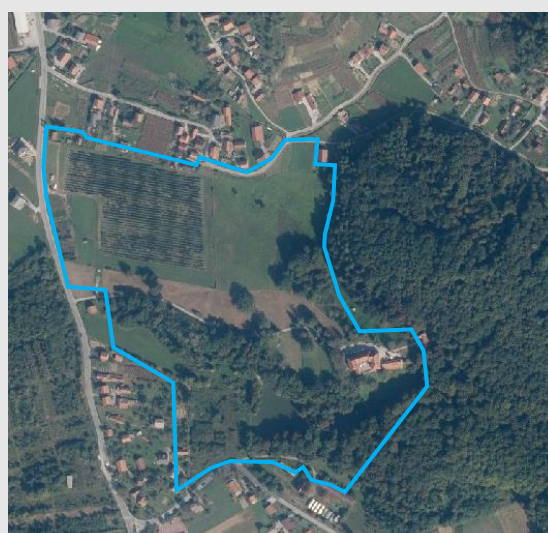
MIRKOVEC

---

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Krapinsko - zagorska
Grad/općina	Općina Sveti Križ Začretje
Naselje	Mirkovec
Katastarski podaci	k.č. 771, 762/4, 762/2, 769, 762/3, 767/1, 768, 776/1, 772, 781/3, 781/2, 779, 775, 773, k.o. Mirkovec
Naziv	Dvorac Mirkovec
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Krapini
Glavna datacija	18. stoljeće
Naručitelj	Obitelj Mirkovečki (?)
Vlasništvo	Dom za odrasle Zagreb, podružnica Mirkovec
Pravni status	Z-1906
Namjena	Socijalna (dom za odrasle)

Povijesni katastar imanja iz 1860. i zona zaštite na DOF podlozi

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Dvorac je smješten jugoistočno od naselja Sveti Križ Začretje, na zapadnoj padini brijega, na relativnoj udaljenosti od glavne ceste. Sklop, koji čini trokrilni dvorac i nekoliko manjih, novijih zgrada u neposrednoj blizini, odvojen je od naselja prostranom park šumom i poljoprivrednim zemljištem. Dva isušena ribnjaka nalaze se južno, u podnožju dvorca.

2.1. DVORAC

Trokrilna jednokatna građevina, tlocrta nepravilne U forme, ima središnje dvorište koje je na južnoj strani ograđeno zidom s visokom željeznom ogradom. Kompozicija u kojoj dominira sjeverno, najduže krilo s ulaznim portalom i vežom, nastala je dogradnjom dvaju krila (sjevernog i zapadnog), položenih pod pravim kutom, starijem istočnom krilu – kuriji, koje smjerom pružanja remeti ortogonalne odnose cjeline. Krovovi su dvostrešna.

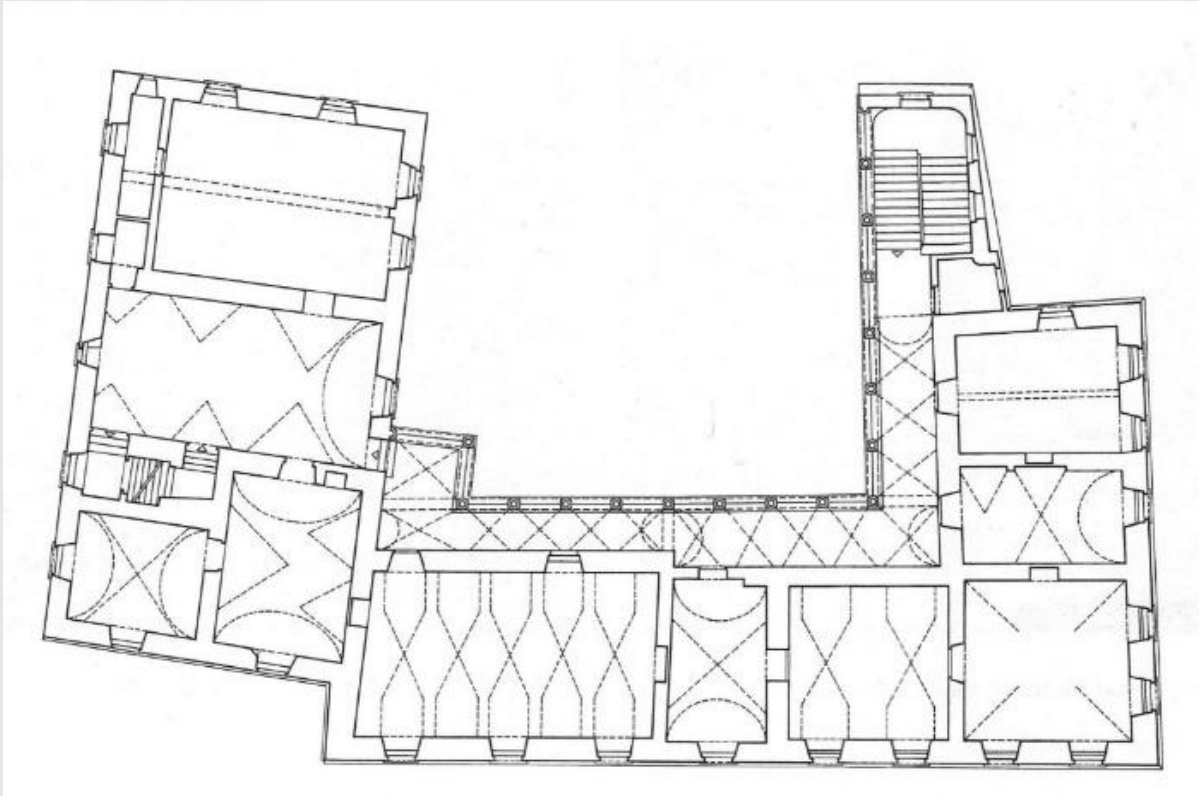
U prostornoj organizaciji razabiru se dva koncepta. Istočno starije krilo organizirano je kao kurija trodijelnog rasporeda sa središnjom prostorijom u cijeloj širini, koji se ponavlja u obje etaže povezane

malenim trokrakim stubištem. Događena krila koncipirana su nizovima međusobno povezanih prostorija duž vanjskih perimetralnih zidova koje prate arkadni hodnici duž dvorišnih pročelja. U središtu sjevernog glavnog krila je ulazna veža, dok je glavna dvorana kata rubno smještena, a svojim tlocrtnim dimenzijama sužava hodnik ne utječući na artikulaciju pročelnog plašta. Stubište je naknadno dograđeno na rubu zapadnog bočnog krila, a ranije se vertikalna komunikacija odvijala stubištem starijeg krila.

Zidovi i svodovi zidani su kamenom i ciglom. Prostorije prizemlja starijeg krila svođene su bačvastim svodovima sa susvodnicama trokutne forme, dok su prostorije novijih krila svođene bačvastim svodovima lomljenih bridova. U katnim prostorijama starijeg krila ponavljaju se bačvasti svodovi sa starijim tipom susvodnica, a jednu prostoriju zaključuje drveni tabulat, dok se u katu novijih krila koriste bačvasti svodovi lomljenih bridova, koritasti i križni svodovi. Arkadni hodnici u obje etaže svođeni su križnim svodovima.

Vanjska pročelja vrlo su jednostavno oblikovana prozorskim osima i zaglađenom žbukom, bez dekorativnih elemenata. Naglašena je horizontalna podjela razdjelnim vijencem, a arhitektonsku plastiku čine prozorski kameni okviri s profiliranim klupčicama i nadstrešnicama te kameni portal polueliptoidna zaključka sa zaglavnom kamenom. Na unutarnjim pročeljima hodnici su rastvoreni širim arkadnim otvorima na visokim stupcima u prizemlju, dok na katu arkade podržavaju toskanski stupovi naglašena entazisa. Na pročeljima starijeg krila osim jednostavnih prozorskih otvora s kamenim okvirima prisutni su i graditeljski elementi starije obrambene namjene - strijelnice.

Drveno dvokrako stubište s kovano-željeznom ogradom s početka 20. stoljeća te vratna stolarija i štuko dekoracije svodova katnih prostorija iz 18. stoljeća elementi su povijesnog uređenja. Kaljeva rokoko peć (ostatak raskošne opreme i namještaja koju su Vranyczanyevi dopremili iz Austrije) danas se nalazi u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu. Prostorije kata i prizemlja dodatno su pregrađivane radi prilagodbe namjeni smještaja šticećenika doma. Dvorac se održava u skladu s potrebama i načinom korištenja.

2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Gospodarske zgrade, koje su prema prikazu katastarskog plana iz 1860. bile smještene sjeverozapadno od dvorca, nisu sačuvane. Nove zgrade, namijenjene pratećim gospodarskim sadržajima Doma za starije, nalaze se istočno od dvorca, a jedna neposredno uz njegovo istočno krilo.

2.3. PERIVOJ

Prema katastarskoj karti iz 1860. godine veliki vrt bio je uz zapadno krilo dvorca, međutim perivoja nije bilo. Danas dvorac okružuju grupe visokih stabala, zasađenih početkom 20. stoljeća, i livade. Iz istog vremena potječe prilazna aleja koja vodi do portala kojim se pristupa platou dvorca sa sjeverozapadne strane. Južno od dvorca nalaze se dva isušena jezera koja su pripadala povijesnom imanju.

3. STANJE

Zidovi, svodovi i međukatne konstrukcije su u relativno dobrom stanju. Kapilarna vlaga oštećuje zidove prizemlja, osobito sjevernog krila. Recentno izvedene podne plohe prilagođene su namjeni smještajnog doma. Stolarija (unutarnja i vanjska) donekle je očuvana, no i djelomice neadekvatno zamijenjena. Obnovljene su svodne štuko dekoracije prostorija prvoga kata.

4. VALORIZACIJA

Dvorac je nastao u 18. stoljeću dogradnjom dvaju krila starijoj kuriji iz 17. stoljeća te se smatra primjerom trokrilnog baroknog koncepta kojim započinje proces rastvaranja uobičajene zatvorene renesansne sheme. Organizacija dvaju dograđenih krila temelji se na tradicionalnoj organizaciji s nizovima međusobno povezanih prostorija duž vanjskih perimetralnih zidova kojima se pristupa iz arkadno rastvorenih hodnika s orijentacijom na dvorište, međutim cijeli niz nedorađenih rješenja kao i evidentna veza s praksom prethodnoga stoljeća govore o majstoru nevelike vještine. Barokna aksijalnost, izražavana uvođenjem središnje glavne dvorane, ovdje nije provedena zbog njena smještaja na rubu središnjega krila s kojim potpuno gubi ulogu u konceptu i artikulaciji pročelja. Zanimljivost i doprinos arhitektonskoj vrijednosti dvorca predstavlja starije krilo koje je u funkcionalnom i oblikovnom smislu kvalitetnije te osim karakteristične trodijelne prostorne podjele i uobičajenih bačvastih svodnih konstrukcija, baštini zanimljivost u vidu drvenog tabulata u katnoj prostoriji.

Skladno uklopljen u zagorski krajolik ovaj dvorac artikulira širi prostor kojem pripada što mu priskrbuje visoku ambijentalnu vrijednost. Nekadašnje feudalno imanje bilo je organizirano na karakterističan način s dominantnom reprezentativnom zonom koju je činio dvorac okružen perivojem unutar kojega su bili ribnjaci, dok je u sjevernom dijelu bila gospodarska zona. Dvorac je danas u široj zoni okružen šumom unutar koje se nalaze isušeni ribnjaci, a od gospodarske zone nije ništa očuvano.

Dvorac Mirkovec pripada skupini višekrilnih baroknih dvoraca Hrvatskoga zagorja koji osim arhitektonsko – stilskih tendencija i transformacija vremena u kojem nastaju, predstavljaju svjedočanstvo o načinu života najvišeg staleža ondašnjeg društva.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č.br. 771 k.o. Mirkovec – stupanj zaštite: D2

Unatoč zahvatima radi prilagodbe funkciji doma, sklop trokrilnog dvorca zadržao je bitna svojstva izvornog arhitektonskog oblikovanja te kod obnove treba primijeniti konzervatorske metode (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja i konstruktivnih elemenata. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

Gospodarska zgrada, k.č. 773 k.o. Mirkovec – stupanj zaštite: G3

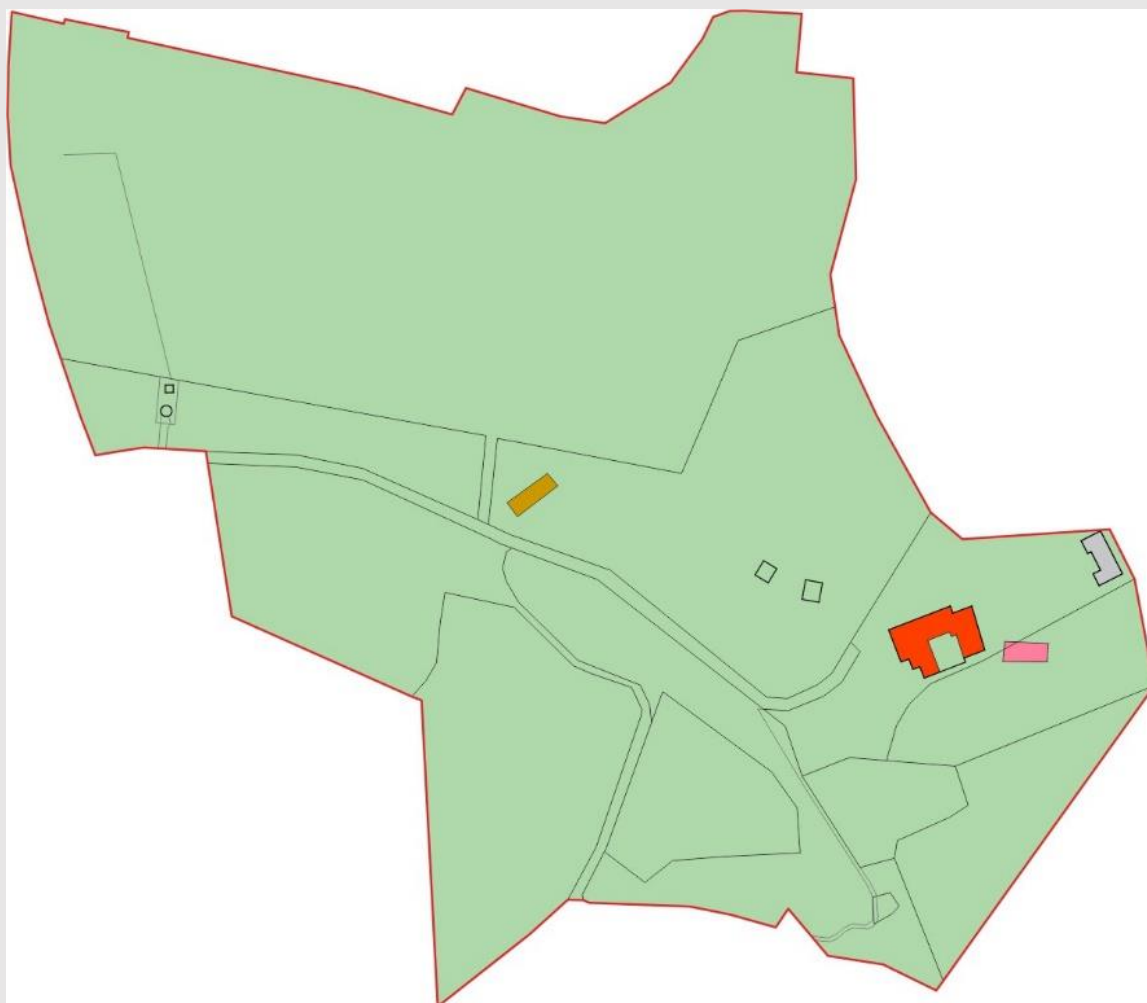
Povijesne gospodarske zgrade nisu sačuvane. Na mjestu nekadašnje gospodarske zgrade moguća je nova izgradnja u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu.

Gospodarske zgrade, k.č.br. 771 i 762/4 k.o. Mirkovec – Stupanj zaštite: U, R1

Potrebno je ukloniti recentnu izgradnju u neposrednoj blizini dvorca, a valorizaciju i smjernice za ostalu novu izgradnju na k.č.br. 771 i 762/4 k.o. Mirkovec donosi nadležni konzervatorski odjel.

Perivoj – stupanj zaštite: P3

Perivoj oko dvorca potrebno je očuvati kao zelenu zonu s mogućim novim načinom oblikovanja ili novim

DVORAC

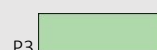
Primjena konzervatorskih metoda (održavanje, sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, konstruktivnih elemenata i sačuvanih dijelova opreme interijera. Moguće su određene intervencije u interijeru s ciljem zadovoljavanja nove funkcije.

GOSPODARSKE ZGRADE

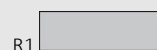
Nova izgradnja u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu.

PERIVOJ

Očuvanje zelene zone ili parterno uređenje bez nove izgradnje, sve usklađeno s karakterom prostora (prema konzervatorskim smjernicama nadležnog konzervatorskog odjela).

RECENTNA IZGRADNJA

Valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

ARHEOLOŠKE ZONE

uklanjanje

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Marković, Vladimir; Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb, 1995.

Obad Šćitaroci, Mladen; Dvorci i perivoji Hrvatskog zagorja, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Umjetnička topografija Hrvatske: Krapinsko-zagorska županija, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2008.

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.

Foto dokumentacija: Fototeka Ministarstva kulture, Fototeka Konzervatorskog odjela u Krapini i Zagrebu